



خواجه نصیر کلام شیعی را به فلسفه الهی تبدیل کرد/ اگر خواجه نبود ملاصدرا و علامه طباطبایی نداشتیم

استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه تهران با بیان اینکه خواجه نصیر کلام شیعی را به فلسفه الهی تبدیل کرد، گفت: با قاطعیت می‌گویم ...

استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه تهران با بیان اینکه خواجه نصیر کلام شیعی را به فلسفه الهی تبدیل کرد، گفت: با قاطعیت می‌گویم اگر خواجه نصیرالدین طوسی به ظهور نرسیده بود امروز حکیمی مانند ملاصدرا و پیروان او همچون حکیم زنوزی و علامه طباطبایی را نداشتیم.

به گزارش خبرنگار مهر، دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه تهران عصر امروز 5 اسفندماه در همایش اخلاق و فلسفه از نگاه خواجه نصیر درباره «شرح خواجه بر اشارات ابن سینا، گفت: متکلمین قرون اولیه اسلام همه از اهل سنت بودند و ما در شیعه متکلم برجسته‌ای نداشتیم چون شیعیان گوش‌شان به کلام ائمه معصوم(ع) بود و نیازی را به علم کلام احساس نمی‌کردند.

وی با بیان اینکه در شیعه روایات ائمه(ع) بسیار بالاتر از علم کلام بود. از نظر علم کلام، اهل سنت بالاتر از شیعیان بودند تا زمانی که خواجه نصیرالدین بزرگ ظهور کرد. کتاب «تجريد الاعتقاد» که برخی آنرا «تحرید الاعتقاد» خوانده‌اند، کتاب عظیم خواجه است که ظاهرش کلامی است اما چیزی از کتاب فلسفی کم ندارد.

دینانی با بیان اینکه هنگامی که خواجه وارد میدان علم کلام شد، کلام شیعی جان گرفت و نه تنها این علم را ارتقا بخشید، بلکه کلام شیعی را به فلسفه الهی تبدیل کرد، اظهار داشت: با قاطعیت می‌گویم اگر خواجه نصیرالدین طوسی به ظهور نرسیده بود امروز حکیمی مانند ملاصدرا و پیروان او همچون حکیم زنوزی و علامه طباطبایی را نداشتیم.

این استاد فلسفه اسلامی با بیان این‌که اوج تفکر عقلانی شیعی از خواجه نصیرالدین آغاز شد، اظهار داشت: در تمام اهل سنت هیچ فیلسوفی مانند ملاصدرا، ابن‌سینا و علامه طباطبایی وجود ندارد و شاید به همین خاطر است که اهل سنت با خواجه نصیرالدین طوسی دشمنی خونی دارند و خیلی با خواجه بد هستند. آن‌ها خواجه نصیرالدین را «میت‌الدین» می‌خوانند، زیرا خواجه به فکر شیعی ارتقای چشم‌گیری بخشید.

ابراهیمی دینانی با بیان اینکه اگرچه امروز خیابانی به اسم خواجه نصیر داریم اما متأسفانه این حکیم بزرگ را که خدمات بزرگی به عالم تشیع کرده است، خوب نشناختیم، بیان کرد: خواجه سختی زیادی متحمل شد و خودش می‌گوید سختی که متحمل شدم، قابل تصور نیست. اگر غربی‌ها آثار متعدد او را در حوزه‌های مختلف از حکمت، کلام، ریاضی، نجوم و ... ببینند، حیرت می‌کنند. اگرچه غربی‌ها با ما میانه خوبی ندارند اما در جاهایی انصاف را رعایت می‌کنند. به عنوان مثال، آن‌ها نام خواجه نصیرالدین را در ناسا ثبت کرده‌اند، زیرا به بزرگی این آدم اعتراف دارند و اذعان می‌کنند که در 800 سال پیش سخنان عجیبی درباره نجوم گفته است.

وی با اشاره به خدمات برجسته خواجه نصیرالدین در زمان حکومت هلاکوخان مغول گفت: خواجه رصدخانه مراغه را ساخت و 400 اندیشمند و حکیم از سراسر ایران را جمع کرد. این مرد بزرگ، شرح اشارات ابن‌سینا را نوشت و پس از ابن رشد که در برابر انتقادات امام محمد غزالی از فلسفه دفاع کرده بود، دومین کسی است که به نحو شایسته از فلسفه دفاع کرد و آنرا به جایگاه اصلی خود بازگرداند.

ابراهیمی دینانی در ادامه سخنانش اظهارداشت: ابن رشد اندلسی در برابر غزالی که کتاب «تهافت‌التهاافت» را نوشت، کتاب «تهافت الفلاسفه» را نگاشت و نخستین کسی بود که از فلسفه دفاع کرد. خواجه نصیرالدین طوسی هم در برابر شرح اشارات فخرالدین رازی، شرح دیگری بر اشارات نوشت و از اتهامات و انتقادات فخر رازی نسبت به ابن‌سینا انتقاد کرد و به آن‌ها پاسخ داد.

این استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه تهران با تأکید بر اینکه خواجه دومین کسی است که از فلسفه و ابن‌سینا به نیکی دفاع کرد، گفت: تفاوت ابن رشد و خواجه نصیرالدین طوسی بر این است که نخست اینکه ابن رشد ابتدا غزالی را رد می‌کند اما بعدها با غزالی دوست می‌شود و بر علیه ابن سینا موضع‌گیری می‌کند. دوم اینکه ابن رشد از خود هیچ شاگردی بر جا نگذاشت اما خواجه نصیرالدین طوسی با واسطه شاگردی مانند ملاصدرا دارد.